

Ligipääsetavus Tartu linnas arhitektuuri ja ehituse osakonna vaates

Aprill 2023

Tartu Linnavalitsuse arhitektuuri ja ehituse osakond **kontrollib ehitise nõuetele vastavust** (hõlmab mh puudega inimeste erivajadusi) ehitise kasutusloa taotluse või kasutusteatiselise menetluse käigus. Nende menetluste käigus teostatakse ehitise kohapealne ülevaatus, mille käigus kontrollitakse visuaalsel teel ehitise vastavust ehitusprojektile (mis oli ehitusloa või -teatiselise saamise aluseks) ning muudele nõuetele (nt puudega inimeste erivajadusest tulenevatele nõuetele).

Olulisemad puudega inimeste erivajadusest tulenevad nõuded, mida ehitise vastuvõtmisel alati kontrollitakse:

- ehitusprojekti järgsete invaparkimiskohtade olemasolu ning nende tähistust (sageli on invaparkimiskohad tähistamata);
- ehitusprojekti järgse kaldtee olemasolu, sh piirete ja käsipuude olemasolu;
- trepikäsi- ja -piirete olemasolu (tihti jäetakse sise- või välistrepile käsipuud paigaldamata);
- hoonesse sissepääsu ning hoonesiseste liikumisteede nõuetele vastavust (peamised mured on tavaliselt lävepaku kõrgused);
- inva tualettruumi nõuetele vastavust (nt kontrollitakse poti käsitugede, käsiduši, nagide, häiresignalisatsiooni, peegli, ukse väljapoole avatust ning selle lisakäepideme olemasolusid);

Kui kasutuses olevas ehitises soovitakse **muuta ruumide kasutamise otstarvet** (ning sellega seoses ei teostata loa- või teatisekohustuslike ehitustöid), siis puudega inimeste erivajadusest tulenevaid nõudeid kontrollitakse siis, kui ruumidele antakse avalikkusele suunatud otstarvet (kui see eelnevalt puudus). Näiteks soovitakse korteris hakata osutama avalikkusele suunatud teenust. Sellisel juhul peavad ruumid (sh ka ligipääs ruumidele) vastama puudega inimeste erivajadusest tulenevatele nõuetele.

Kui ruumidele ei ole nõuetekohast ligipääsu (nt ruumid asuvad teisel korrusel ning hoones puudub lift), siis ei saa ruumidele anda avalikkusele suunatud kasutamise otstarvet.

Kui ruumidel juba on avalikkusele suunatud funktsioon ning nendes ruumides soovitakse muuta kasutamise otstarvet, siis puudega inimeste erivajadusest tulenevaid nõudeid ei ole kohustuslik rakendada (seda vaid siis, kui ruumide kasutamise otstarbe muutmiseks ei kaasne loa- või teatisekohustuslike ehitustöid).

Kui avalikkusele suunatud teenusega **hoonet soovitakse ümber ehitada või laiendada**, siis peab tagama ehitise või selle osa vastavuse määruses sätestatud puudega inimeste erivajadustest tulenevatele nõuetele.

Eelnimetatud nõudeid kontrollitakse ehitusloa või -teatiselise menetluse käigus.

Ehitusseadustiku § 130 lg 3 p 7 kohaselt kontrollib kasutuses oleva ehitise või selle osa, kus osutatakse avalikkusele suunatud teenust, puudega inimeste erivajadustest tulenevatele nõuetele vastavust **Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet** (TTJA). TTJA ei kooskõlasta ehitusprojekte puudega inimeste erivajadustest tulenevate nõuete täitmise osas, vaid see on KOVi ülesanne.

TTJA kodulehe andmetel teevad nad kontrolli aastas umbes 120 hoones (kogu Eestis). Ligipääsetavuse nõudeid kontrollitakse nendes ehitistes, kus ehitusloa andmise ajal kehtisid nn invanõuded. Arvestades, et need hakkasid kehtima alates 2003. aastast, siis kontrollitakse viimasel 20 aastal ehitatud hooneid.

Varasemalt ehitatud hoonetel (nt raekoda) ei ole kohustust, et ehitise peab vastama invanõuetele, seetõttu ka sellist järelevalvet ei tehta. Kui hoonet hakatakse ümber ehitama, siis tuleb ehitise viia vastavusse täna kehtivatele nõuetele (sh inva nõuetele) ning ehitise vastuvõtmisel tuleb seda kontrollida. See on KOVi ülesanne.

Ligipääsetavuse kaebusi tuleb harva ning sõltuvalt kaebuse sisust tegeleme nendega, mõned näited:

- inva wc ukseksel on märgitud, et võti asub kulla poes (samas kulla poodi enam pole). Antud juhul võtsime hoone omanikuga ühendust ning palusime sildi välja vahetada;
- kaupluse välistrepp on katki ning ohtlik. Informeerisime omanikku trepi korrastamise vajalikkusest (kuna tegemist ohu teemaga, siis on võimalik ka ettekirjutust teha)
- poes ei ole inva wc-d. Paraku ei ole määrusega kohustust rajada poodi avalikku tualetti. NB! Samas saab KOV seda kohustada detailplaneeringuga või projekteerimistingimustega (mis oleks ka mõistlik). Nt Tallinna Lidlides on olemas tualetid, kuid Tartu omades puuduvad.
- äärekiivid kõrged jms.